

Myslíte na své dítě, když si zapalujete další cigaretu?

Když se v dnešní době vydáte na procházku městem, určitě vaším očím neuniknou hloučky školáků oddávající se své pravidelné cigaretě. V novinách se dočtete o dívce předávkované na maturitním večírku nebo o trojici mladíků, kteří pod vlivem alkoholu zabijí svou mladší kamarádku. Věková hranice, kdy se u dítěte poprvé projeví známky rizikového chování, se radikálně snižuje. Co udává kdy, jak a jestli vůbec se u dítěte známky podobného chování objeví? Co je tou hlavní hybnou silou?

Je zřejmé, že má na dítě velký vliv jeho sociální prostředí – jsou to vrstevníci, kteří nás často výrazně ovlivňují v našem jednání. Velký vliv je však zajisté připisován i rodinnému prostředí. Jan Sebastian Novotný a Petr Okrajek se prostřednictvím Evropské longitudinální studie těhotenství a dětství pokusili objasnit, jaké konkrétní existují souvislosti mezi určitými faktory v rodinném prostředí a rizikovými projevy v chování dítěte. Při svém výzkumu vycházeli z dotazníkového šetření provedeného na 1635 patnáctiletých adolescentech (48 % dívek a 52 % chlapců) a jejich rodičích.

Výzkum sledoval mezi rodinnými faktory např., zda rodiče kouří či užívají alkohol, jak často se mezi sebou či s dítětem hádají, jestli tráví většinu času v zaměstnání či doma. Ze všech sledovaných jevů se ukázalo, že největší dopad má na rizikové chování potomka kouření jeho rodičů.

Výsledky výzkumu zde upozorňují na to, že děti matek kuřáček začnou kouřit spíše, než děti matek, které nekouří. Zatímco dětí matek nekuřáček, které uvedly, že kouří, bylo pouze 36 %, v případě dětí matek, které kouří, se již jednalo o celých 51 %. V situaci s otci byl nárůst obdobný – byl nižší pouze o necelá 2 %. Výzkum Novotného a Okrajka dále ukázal zajímavou skutečnost, totiž že nebyl zaznamenán statisticky významný rozdíl mezi situací, kdy kouří oba rodiče a kdy pouze jeden. Dítě vychováváno oběma rodiči kuřáky tedy nezačne kouřit pravděpodobněji, než dítě z rodiny, kde kouří jen jeden rodič.

Intuitivně by se nám mohlo zdát přirozené dosadit tyto výsledky na tu samou situaci s alkoholem místo kouření. Autoři výzkumu však dospěli k překvapivému závěru – častá konzumace alkoholu rodiči nevede k častější konzumaci alkoholu dítětem. Mezi těmito jevy nebyl zaznamenán žádný významný vztah.

Po hlubším zamyšlení si můžeme situaci vysvětlit tak, že s kouřením rodičů se dítě setkává přes den mnohem častěji - rodiče si cigaretu totiž zapálí až mnohokrát za den, zatímco alkohol popíjí převážně večer. Jiným vysvětlením může být také to, že alkohol často přímo ovlivňuje chování rodiče, takovou moc však cigarety nemají. To, že je dítě vystaveno opileckému chování rodiče, které může vykazovat znaky hrubosti a agresivity, může dítě tedy vnímat jako odstrašující příklad.

Tento výzkum má zajisté svá omezení. Například zde není věnována žádná pozornost nepřímým vlivům alkoholu. Závěrečné výsledky sice neukazují, že by užívání alkoholu rodičem mělo významný dopad na dítě, je však zřejmé, že by alkohol sám mohl způsobit, že bude rodič v komunikaci více konfliktní, nekontrolovatelný nebo snad agresivní. Dítě, které často čelí takovému jednání ze strany rodičů, by poté mohlo mít spíše sklony k patologickým projevům ve vlastním životě.

Prozatím nám však nezbyvá nic jiného, než si počkat na další výzkum, který by Novotný a Okrajek rádi podrobněji věnovali právě této problematice.

Zdroj

Novotný, J. S., & Okrajek, P. (2012). Vliv vybraných charakteristik rodinného prostředí na rizikové chování 15tiletých adolescentů. *ČMPS, 6(2)*.

Líbí se mi, že neprezentujete všechny výsledky, ale jen některé. V tomto smyslu by se dal upravit i úvod, kde není třeba zmiňovat hádky rodičů, když se jim v dalším textu nevěnujete. Popularizace neslouží ke spekulacím o tom, co by se dalo zjistit, ale k tomu, aby se zjištění výzkumu předaly širokému publiku srozumitelnou formou. Zaměřte se tedy více na to, co autoři zjistili a pokuste se o to – je fajn, že uvádíte konkrétní čísla, ale je třeba jít ještě dál a říct, co ta čísla znamenají, jak zásadní rozdíly to jsou. Nenechte se zmást formulacemi autorů výzkumu, zamyslete se nad tím, zda použité statistiky skutečně umožňují závěry o kauzalitě.

Přepracovat prosím.